

Науковий керівник: **Кобилянська Ірина Миколаївна** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: akobilanskiy@gmail.com.

Diachuk Andrii – student of the group 2KN-14b, faculty of Information technology and computer engineering, Vinnytsia national technical university, Vinnytsia, e-mail: dyachuk.droid@gmail.com.

Supervisor: **Kobylyanska Irina M.**, Cand. Sc. (Ped.), Assistant Professor, Assistant Professor of Department of Health and Safety Studies, Vinnitsa National Technical University, Vinnytsia, e-mail: akobilanskiy@gmail.com.

УДК 666.13

В. І. Заєць
І. М. Кобилянська

ЗАГРОЗИ У КІБЕРПРОСТОРИ

Вінницький національний технічний університет

В статті розглянуто особливості загроз у кіберпросторі.

Ключові слова: кіберпростір, кібербезпека, кіберзагрози.

THREATS IN CYBERPROSTORY

The features of threats in cyberspace are considered in the article.

Keywords: cyberspace, cyber security, cyber threats

За Конституцією України (ч. 1 ст. 3) людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [8]. Більшість дослідників вважає, що для реалізації наших конституційних прав потрібно сформувати у людей культуру безпеки [3-7].

А дослідники Ю. Воробйов, М. Зоріна, Р. Цаліков визначають такі складові елементи культури безпеки: на індивідуальному рівні – світогляд, норми поведінки, індивідуальні цінності і підготовленість кожної людини в галузі безпеки життєдіяльності; на колективному – корпоративні цінності, професійну етику та мораль, підготовленість персоналу у галузі безпеки; на суспільному – традиції безпечної поведінки, суспільні цінності, підготовленість усього населення [3].

Одним з основних джерел небезпек для людини є інформаційний простір. Найбільш вразливим тут є кіберпростір – середовище, що виникає в результаті взаємодії людей за допомогою технологічних пристроїв і мережевих зв'язків.

Питання кібербезпеки – це питання виживання країни і можливості її розвитку.

В Законі України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» зазначено, що «кібербезпека – захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави під час використання кіберпростору, за якої забезпечуються сталий розвиток інформаційного суспільства та цифрового комунікативного середовища, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних і потенційних загроз національній безпеці України у кіберпросторі» [2].

Відповідно до міжнародного стандарту, кіберпростір – це середовище існування, що виникло в результаті взаємодії людей, програмного забезпечення та послуг в Інтернеті за допомогою технологічних пристроїв і мереж, що під'єднані до них, якого не існує в будь-якій фізичній формі [11].

В Законі України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» кіберпростір означений як «середовище (віртуальний простір), яке надає можливості для здійснення комунікацій та/або реалізації суспільних відносин, утворене в результаті функціонування сумісних (з'єднаних) комунікаційних систем та забезпечення електронних комунікацій з використанням мережі Інтернет та/або інших глобальних мереж передачі даних» [2].

Відкритий кіберпростір має позитивне значення, оскільки «розширює свободу та можливості людей, збагачує суспільство, створює глобальний інтерактивний ринок ідей». Разом з тим виникли нові загрози «національній і міжнародній безпеці», оскільки «зростає кількість і потужність кібератак, вмотивованих інтересами окремих держав, груп та осіб» [9, с. 63].

Основні загрози національним кіберпросторам:

- кібершпигунство та військові дії, які здійснюються за підтримки або з відома держави;
- використання Інтернету у терористичних цілях.
- кіберзлочинність: викрадення персональних даних та відмивання коштів, отриманих незаконним шляхом [10, с. 143].

Унікальною за узгодженістю цілей, динамічністю їх досягнення, зростанням ролі інформаційної та кібернетичної складової на усіх рівнях є гібридна загроза в кіберпросторі. «Її інформаційною складовою виступають інформаційні дії. Під інформаційними діями в кіберпросторі пропонується розуміти такі дії, які спрямовані на зміну масової та (або) індивідуальної свідомості суб'єктів впливу (соціуму) з метою стимулювання у них (нього) заданого типу поведінки. Другою складовою гібридної загрози є кібернетичні дії. Під такими діями пропонується розуміти дії, які спрямовані на блокування (зрив або обмеження) роботи фізичної інфраструктури інформаційно-телекомунікаційних систем та внесення змін в логіку роботи їх периферійних пристроїв шляхом взяття під контроль в них процесів управління» [1, с. 27-28].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гришук Р.В. Гібридна загроза в кіберпросторі: інформаційна та кібернетична складові // Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави : зб. матеріалів наук.-практ. конф., (Київ, 24 трав. 2017 р.). – Електрон. дані. – Київ : Нац. акад. СБУ, 2017. – С. 26-28. – Режим доступу: http://www.academy.ssu.gov.ua/upload/file/Zbirnyk_materialiv_konferencii_24052017.pdf
2. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України». – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/2163-19>
3. Кобилянська І. М. Формування у майбутніх фахівців-економістів культури безпеки / І. М. Кобилянська, О. В. Кобилянський // Наукові записки. – Вип. 7. – Серія : Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Ч. 2. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. – С. 42–49.
4. Кобилянський О. В. Формування культури безпеки у студентів вищих навчальних закладів / О. В. Кобилянський, І. М. Кобилянська // Вісник ЛНУ ім. Т. Шевченка. Серія: Педагогічні науки, ч. IV. – Луганськ: ЛНУ ім. Т. Шевченка, 2013. – № 10 (269). – С. 78–85.
5. Кобилянська І. М. Теоретичні та практичні засади формування культури безпеки у майбутніх фахівців-енергетиків / І. М. Кобилянська, О. В. Кобилянський // Матер. XLV наук.-техн. конф. (НТК ВНТУ-2016). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fmt/all-fmt-2016/paper/view/1291>
6. Дембіцька С. В. Формування культури безпеки у студентів-електриків / С. В. Дембіцька, О. В. Кобилянський // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 43. – Київ-Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2015. – С. 223–228.
7. Кобилянська І. М. Формування культури безпеки у майбутніх фахівців-економістів / І. М. Кобилянська, О. В. Кобилянський // Засоби і технології сучасного навчального середовища : матеріали наук.-практ. конфер., м. Кіровоград, 22–23 травня 2015 року. – Кіровоград : ПП «Ексклюзив-Систем», 2015. – С. 181–182.
8. Конституція України. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/constitution>
9. Присяжнюк М. М., Цифра Є. І. Особливості забезпечення кібербезпеки // Реєстрація, зберігання і обробка даних. – 2017. – Т. 19, №2. – С. 61-68. – Режим доступу: www.ipri.kiev.ua/fileadmin/XXXX/2017/2/2-6.pdf
10. Ткачук Т.Ю. Кібербезпека: підходи до визначення в окремих країнах // Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави : зб. матеріалів наук.-практ. конф., (Київ, 24 трав. 2017 р.). – Електрон. дані. – Київ : Нац. акад. СБУ, 2017. – С. 142-144. – Режим доступу: http://www.academy.ssu.gov.ua/upload/file/Zbirnyk_materialiv_konferencii_24052017.pdf
11. ISO/IEC 27032:2012 - Information technology – Security techniques. – Режим доступу:

<https://www.iso.org/standard/44375.html>

Заєць Віталій Ігорович, студент групи ІБС-166, Факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця.

Кобиланська Ірина Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: akobilanskiy@gmail.com

Zayets Vitaliy Igorevich, student of the group 1SS-16b, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa.

Kobylanska Irina M., Cand. Sc. (Ped.), Assistant Professor, Assistant Professor of Department of Health and Safety Studies, Vinnitsa National Technical University, Vinnytsia, e-mail: akobilanskiy@gmail.com.

УДК 004.77

Ю.О. Мисько
В.А. Колган

ПОПЕРЕДЖЕННЯ НЕБЕЗПЕК ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

Вінницький національний технічний університет

Особистість може бути сформована тільки при наявності фізіологічних задатків та під впливом інформації, що поширюється в соціумі. В умовах суцільної інформатизації суспільства інформаційний вплив на особистість набуває глобальних масштабів.

До розвитку сучасних кібернетичних систем розуміння інформаційного простору зводилося до атмосфери, стратосфери, космосу, водних акваторій океанів і морів. Нині воно включає ще й кібернетичні та віртуальні системи. Розглядаючи вплив інформаційного простору на особистість, слід враховувати, що він поширюється на суспільство та державу і через них опосередковано на кожного індивідуума. Цей вплив може мати конструктивний (безпечний) і деструктивний (небезпечний) характер.

Ключові слова: небезпека, особистість, інформація, інформаційний простір, інформаційна безпека особи, інформаційні впливи, загрози, джерела загроз інформаційного простору.

AWARENESS OF INFORMATIVE SPACE INFRINGEMENT

A person can be formed only in the presence of physiological instincts and under the influence of information disseminated in the society. In the conditions of continuous informatization of society, the information influence on the person acquires a global scale.

Up to the development of modern cybernetic systems, the understanding of the information space was reduced to the atmosphere, stratosphere, space, water areas of the oceans and seas. Now it also includes cybernetic and virtual systems. Considering the influence of the information space on the person, it should take into account that it extends to society and the state and through them indirectly to each individual. This influence can be constructive (safe) and destructive (dangerous) character.

Keywords: danger, personality, information, information space, information security of a person, information influences, threats, sources of information space threats.

Ризиком відзначена як життєдіяльність людини в сучасному суспільстві, так і функціонування його систем: громадської, технічної, природної тощо. Розвиток світовою економіки обумовив створення спеціальних систем безпеки – протипожежної, санітарної, екологічної, технічної тощо. Отже, для зменшення негативних впливів сучасних ризиків потрібно формування у населення ризик-орієнтованого мислення на протязі життя як у навчальних закладах, так і самостійно [7-10].

Сучасні реалії, зумовлені значним ростом інформації, відкривають ще одну складну та ризикову сферу життєдіяльності людини – інформаційну. Життєдіяльність людини реалізується одночасно зі світом природи та у специфічному для людського суспільства інформаційному середовищі, що має свої закономірності розвитку і функціонування. Інформаційна сфера стає такою ж